

Bog anmeldelse: Bæveren i Danmark

Kamilla Husted Bendtsen & Mikkel Jézéquel: Bæveren i Danmark
296 sider. Alopex Media. Forlagets pris: 399,00 kr. ISBN: 978-87-975413-0-2

Af Peter Wiberg-Larsen

Bæveren har været en del af den danske natur i perioden 10.000 – 2.500 år før nu, hvor det lykkedes mennesket at udrydde den. Den er derfor en hjemmehørende art, som blev genindført i 1999.

“Bæveren i Danmark” fortæller hele historien om genindførelsen og samtidig alt, hvad der er værd at vide om denne Europas største gnaver. Der fortælles om dens oprindelse som art, forskelle mellem den europæiske og canadiske bæver, anatomi, adfærd, levevis. Og nok så interessant og vigtigt, artens rolle som biologisk entreprenør via sin bygning af dæmninger. Derved skaber den områder med stillestående vand og vådområder, ligesom den skaber større variation i vandløbene. Bæverne ændrer derved forholdene til fordel for mange arter af planter og dyr. Det er netop baggrunden for genindførelsen af bæveren. Bogen er fint opbygget med hovedkapitler, samt mange underafsnit. Det er også fint fungerende med grønne faktabokse. Den er flot layoutet, frem for alt forsynet med mange fremragende fotos (af Mikkel Jézéquel) af bæveren i alle mulige situationer – og også af dens levesteder og påvirkninger af landskabet.

At skrive om bæverens bygning og biologi er en stor mundfuld for en “ikke-fagperson.” Især når en masse udenlandsk litteratur skal forstås og formidles. Tekstforfatteren, Kamilla Husted Bendtsen, har foretaget en imponerende stor litteratur- og kildesøgning. Generelt er bogen velskrevet, især afsnittene om selve genindførelsen af bæveren. De er virkelig underholdende, levende og læseværdige. Her kommer tekstforfatterens journalistiske baggrund til sin ret.

De biologiske afsnit er meget grundige – ind imellem lidt for grundige på grund af gentagelser. Flere steder burde teksten være strammet op. Det er direkte uheldigt, når det fx i “Når dæmningen forsvinder” (side 97) først skrives, at primære dæmninger nedbrydes hurtigt, længere nede i teksten at de forfalder langsomt. Flere steder har jeg været i tvivl, om de læste kilder er

korrekt forstået og refereret. Et faktatjek er desværre svært uden henvisninger i teksten. De er fravalgt for at sikre læsevenligheden.

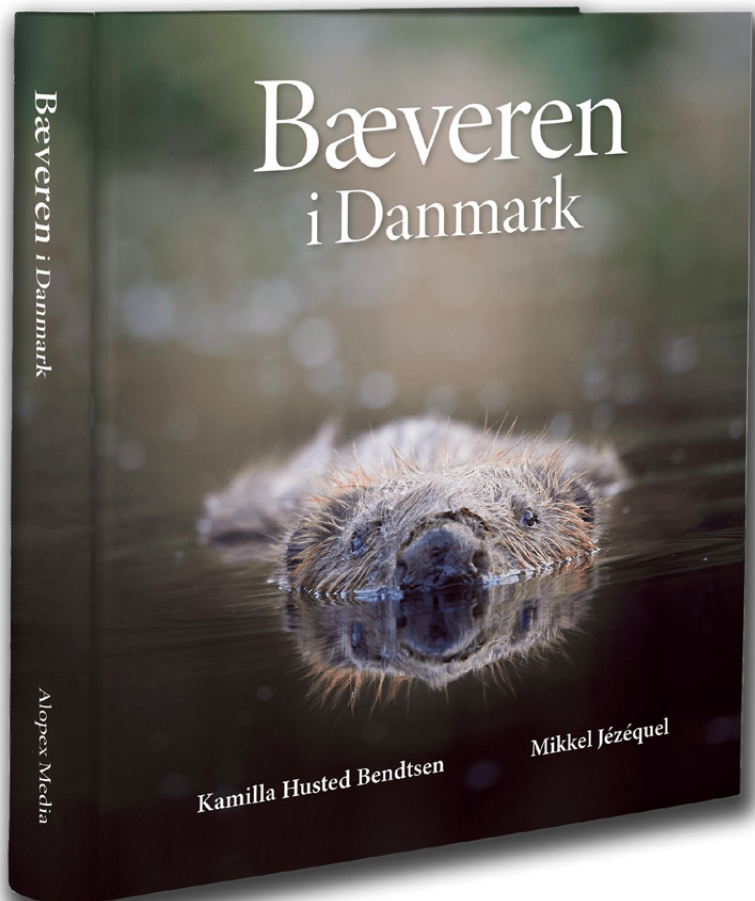
Trods det grundige arbejde har jeg fundet flere faktuelle fejl og uheldige udsagn. Fx at forurening med næringsstoffer fra landbruget mindsker antallet af vandplanter i vandløb (side 103). Det er direkte forkert. Derimod er det rigtigt for søers vedkommende.

Det er muligt, at jeg ikke har forstand på hydrologi. Men beskrivelsen på side 115, af hvordan et lille hurtigt strømmende vandløb fyldes op med sand, så vandet til sidst ikke kan løbe, holder næppe. Det er heller ikke nødvendigvis korrekt, at grundvands-

standen hæves, når vandet stemmes op og at det er grundvandet, som danner vand- og vådområderne (boksen side 116).

På side 127 er beskrivelsen af fødekæderne i bæverdammen forkert. Dødt plantemateriale, blade og træstykker, omsættes ganske rigtigt af mikroorganismer, svampe og bakterier, men udnyttelsen af mikroorganismerne går ikke over dyreplankton som dafnier, men bundens smådyr. Det er fx tanglopper, vårflyer og andre, som gnaver plantematerialet med dets mikroorganismer itu eller opsamler og spiser de finkelte og mikroorganisme-berigede partikler.

På side 133 er det heller ikke rigtigt, at “insekter og andre smådyr... er føde for

smågnavere som mus og mosegrise”; mon ikke der tænkes på spidsmus?

Afsnittet om bæverbstandens udvikling er uheldigt formuleret (side 52). Her står, at “de allerførste år voksede bestanden eksplosivt med 40% om året”. Men altså – plottes tallene for 1999-2013 i tabellen på side 201, fås en næsten præcis lineær udvikling med 13% tilvækst årligt. Det er faktisk ret interessant og passer udmærket med beskrivelsen af, hvordan bæverbstanden i Flynder Å, hvor udsætningen i sin tid fandt sted, har udviklet sig. Med en figur i stedet for tabellen ville misforståelsen være undgået. En figur over bæverens udbredelse ville også klart have været at foretrække i stedet for tabellen side 49. Der findes flere sådanne på nettet.

Genindførelsen af bæveren og dens “sammenstød” med lodsejere og andre er overordnet fint beskrevet med “for og imod,” hvor holdningerne har været og er meget skarpe. Tekstforfatteren nedtoner dog for egen regning betydningen for vandfiskene og taler om ”ulemper”, ligesom hun fejlagtigt – i hvert fald når det gælder danske forhold - omtaler bæverdammene som egnede opvækstområder for unge laks og ørred. Selve afsnittet “Laks og bæver” er i det hele taget ikke vellykket. Det er problematisk at bruge resultater fra Nordamerika ukritisk, hvor “laksene” og de øvrige ferskvandsfisk er helt andre arter end vores hjemmehørende. Erfaringer fra Norge kan heller ikke uden videre overføres til vores lavlandsløb.

For at undgå problemer med den entreprenante bæver, samt for at sikre at den frit kan boltre sig i ådalene, savner jeg også et mere ambitiøst forslag end blot at udtage nogle meter jord ud på hver side af vandløbene (side 251).

På side 136 angives både laks og ørred at være truede. Det er ikke korrekt, fordi begge arter er placeret i kategorien “livskraftig” på den danske rødliste. Sprogbruken “truede” er fagligt relateret til rødlisten. Til gengæld er “bevaringsstatus” for laks vurderet som “ugunstig” ifølge Habitatdirektivet (ørred er ikke medtaget i dette direktiv).

I småtingsafdelingen skal nævnes, at “spagnum” på side 125 er “gartnerlatin” – det korrekte navn for tørvemos er *Sphagnum*. “Pelset” betyder at få skindet taget af, men bruges desværre hyppigt i medierne i stedet for “pelsklædte.” Der er heller ikke rigtig styr på biologisk taksonomi; fx står der “urter, græs og planter” flere steder (er urter og græs da ikke planter?). Og “vandløb, åer og floder”. For er åer og floder ikke vandløb? Nordsjællands Amt (side 174) skal rettelig være Frederiksborg Amt. Og endelig er der et overdrevent brug af “man”; det var aldrig gået i en artikel i Flora & Fauna.

Flere af de påpegede fejl og mangler kunne være undgået ved at have ladet en – flere fagpersoner tjekke teksten. Af taksigelsesafsnittet fremgår ikke, at noget sådant er sket. Der er i øvrigt takket en lang række personer og institutioner, men det fremgår ikke for hvad.

Det var den negative kritik. På positiv-siden er bogen, som allerede nævnt, meget grundig. Den går virkelig i dybden. Jeg kom i hvert fald ikke umiddelbart i tanke om aspekter, som var overset eller overfladisk behandlet.

Jeg er derimod meget begejstret over afsnittene om den canadiske bævers betydning i Nordamerika, og ikke mindst de oprindelige folks opfattelse af dyret. Det er tankevækkende, ikke mindst i en dansk kontekst.

På positivsiden er det også værd at fremhæve, at bogen er næsten uden trykfejl! Jeg kunne trods grundig læsning kun finde 1-2 stk. Og jeg plejer at finde dem.

Jeg blev godt underholdt og oplyst ved at læse bogen og nød de flotte fotos. Og jeg kan sagtens leve med dens fejl og mangler, nogle som de fleste nok ikke bider mærke i. Som anmelder anbefaler jeg derfor varmt bogen til alle, som gerne vil vide mere om vores største gnaver.